

DIRECȚII STRATEGICE DE EFICIENTIZARE A ÎMM-LOR DIN ALIMENTAȚIA PUBLICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

N. Luca, V. Sverdluc, dr.
Universitatea Tehnică a Moldovei

Politica statului de susținere a activității agenților businessului mic și mijlociu în Republica Moldova a fost și este orientată spre crearea unui mediu de afaceri adecvat, elaborarea cadrului legislativ corespunzător și colaborarea cu toți factorii decizionali implicați în dezvoltarea antreprenorialului.

Întru asigurarea dezvoltării durabile a sectorului IMM-ilor, Guvernul Republicii Moldova în 2012 a elaborat Strategia de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012-2020 – un instrument destinat realizării angajamentelor Republicii Moldova, stipulate în Acordul de Parteneriat și Cooperare cu Uniunea Europeană [1]. Instrumentele pe care Guvernul își propune să le aplice pentru realizarea Programului variază de la măsuri de stimulare a mediului de afaceri și până la unele mai puțin populare, cu un caracter reformator, dar cruciale în condițiile economice actuale. Din prima categorie fac parte și măsurile de **implementare a sistemelor de management bazate pe standardele internaționale și europene**.

În contextul dat și reieșind din specificul întreprinderilor de alimentație publică din Republica Moldova, menționăm următoarele *direcții strategice* de dezvoltare a IMM-ilor din sector, la nivel macroeconomic:

- *Consolidarea capacităților sistemului statistic de monitorizare a performanțelor sectorului întreprinderilor mici și mijlocii din alimentația publică în conformitate cu standardele Uniunii Europene și mondiale* [2].
  - ✓ Perfecționarea sistemului de colectare a datelor întru generarea informației multilaterale privind evoluția sectorului întreprinderilor mici și mijlocii din alimentația publică (determinarea indicatorilor: contribuția la ocuparea forței de muncă, PIB, valoarea adăugată, prelevări la bugetul de stat etc.).
  - ✓ Perfecționarea sistemului de studii statistice al întreprinderilor mici și mijlocii din alimentația publică, bazate pe cercetări prin sondaj, dezvoltarea capacităților de procesare a datelor și revizuirea sistemului de rapoarte statistice, în scopul micșorării

sarcinii informaționale asupra agenților economici.

- ✓ Din punct de vedere *al bazei normative*, sectorul alimentației publice din Republica Moldova este reglementat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la prestarea serviciilor de alimentație publică, nr. 1209 din 08.11.2007 [3]. Totodată, din perspectivă strategică, este necesară revizuirea acestei hotărâri și elaborarea *Programului de dezvoltare a alimentației publice din Republica Moldova*, care ar determina direcțiile strategice de dezvoltare a sectorului, sarcina în cauză revenindu-i Ministerului Economiei.
- *În scopul optimizării politicii fiscale în sector, înaintarea unei noi metode de impozitare - impozitului unic pentru întreprinderile alimentației publice*.

Formula de calcul a impozitului, **propusă** pentru întreprinderile alimentației publice, va include o taxă fixă în dependență de tipul întreprinderii (*în valoare de 2000 lei anual pentru restaurante, 1500 lei anual – pentru alte tipuri de întreprinderi de alimentație publică*) și câțiva coeficienți, în stabilirea cărora se va ține cont de: numărul de locuri în sală; existența terasei, a sălilor pentru ceremonii; sezonabilitate; amplasare; categoria și tipul unității etc. Actualmente, impozitarea întreprinderilor de alimentație publică se efectuează în conformitate cu Codul fiscal al RM [5].
- *Modernizarea rețelei întreprinderilor de alimentație publică din punct de vedere structural și teritorial în perspectiva unui sector de o calitate transversală*.
  - ✓ Apariția unor firme cu funcții complexe capabile să răspundă cerințelor variate (hrană și agrement), precum și apariția și promovarea unor tipuri noi de unități (catering - mobil producție care asigură siguranța alimentară etc.), care sunt mai bine adaptate la particularitățile diferitelor segmente de clientelă.
  - ✓ Necesitatea diversificării formelor de servire. În cadrul acestor forme de servire de o atenție deosebită se bucură

- autoservirea și fast-food-urile, caracterizate prin rapiditatea servirii, comoditate și prețuri accesibile.
- ✓ Atragerea investițiilor și a rețelelor renumite de alimentație publică din lume (restaurante, fast-food-uri etc.), inclusiv pe bază de franchising.
  - ✓ Implementarea pe scară largă a tehnologiilor noi și a inovațiilor.
- *Abordarea serviciilor de restaurație printr-o optică de marketing, care ar facilita găsirea unor soluții viabile.*
- ✓ Adoptarea unor politici de diversificare prin asigurarea unei oferte complexe, care ar răspunde unei clientele diverse ca preferințe, obiceiuri și nivel al veniturilor.
  - ✓ Elaborarea unei politici de promovare eficientă aplicând TIC-ul, fapt ce ar îmbunătăți substanțial imaginea și managementul întreprinderilor din alimentația publică, precum și colectarea și analiza datelor statistice. Promovarea ofertei unei întreprinderi de alimentație publică prin prezentarea acesteia potențialei clientele, respectiv – informarea clientului referitor la produsele și serviciile-cheie.
- *Conștientizarea importanței calității, ca promotor al unei alimentații publice performante.*
- ✓ Problema securității alimentare a devenit de primă importanță în aprecierea calității managementului industrial și comercial al sistemului de alimentație publică din întreaga lume. Conform Directivelor Igienei ale Uniunii Europene, toate unitățile-parte ale industriei alimentare sunt obligate să implementeze principiile HACCP în elaborarea unor sisteme proprii de management al igienei. Acest sistem poate fi preluat și adaptat de către alimentația publică sub mai multe forme, unele dintre acestea fiind sistemul ASC (*Assured Safe Catering*, în traducere din limba engleză: siguranța alimentară în restaurante) și GBPR (în franceză – Ghidul Bunelor Practici în ÎAP) [4].
- *Perfecționarea cadrului legislativ și normativ cu privire la educația antreprenorială și formarea continuă a resurselor umane:*
- ✓ Elaborarea Legii cu privire la educația antreprenorială sau includerea prevederilor referitoare la educația antreprenorială în Legea învățământului.
  - ✓ Elaborarea și realizarea Concepției și Programului de formare profesională a personalului întreprinderilor mici și mijlocii din alimentația publică, inclusiv în întreprinderi.
- ✓ Ajustarea Clasificatorului ocupațiilor din economia națională.
  - ✓ Implementarea conceptului de „formare continuă la distanță” a resurselor umane.
- *Îmbunătățirea ergonomiei locurilor de muncă:*
- ✓ Organizarea locurilor de muncă din alimentația publică în flux tehnologic pentru a înlătura efortul inutil.
  - ✓ Implementarea măsurilor în domeniul eficienței energetice.
  - ✓ Dotarea cu mijloace de muncă specifice care să asigure operativitatea în servire.
  - ✓ Efectuarea lucrărilor și serviciilor într-o ordine logică corespunzător tehnologiei de servire folosită.
  - ✓ Folosirea tehnologiilor informaționale în gestiunea întreprinderilor de alimentație publică.
- Mai jos vom argumenta economic și justifica noua metodă de impozitare a întreprinderilor de alimentație publică făcând o analiză a sectorului din orașul Chișinău pe anul 2011.
- Sectorul alimentației publice este concentrat în mun. Chișinău și, ani de-a rândul, generează pierderi, ceea ce într-o economie de piață funcțională este imposibil (Tabelul 1).
- În anul 2011 doar 15,66 % din întreprinderile alimentație publice ale mun. Chișinău au înregistrat profit cu o valoare de 117,7 mil lei. Dacă ÎAP ar fi fost impozitate cu taxa de impozitare de 12%, atunci suma impozitului ar fi fost de 14,123 mil lei. Calculat, însă, prin metoda propusă, impozitul se înzecește.
- Model de calcul propus a impozitului pentru diferite tipuri de întreprinderi de alimentație publică*
- Pentru a demonstra eficiența, caracterul practic, conveniența, viabilitatea acestei metode, am elaborat un model pentru restaurante – cu aceeași capacitate de 50 locuri în sală.
- Se propune o taxă unică:*
- 2000 lei taxa anuală pentru restaurante la un loc în sală (T_1);
  - 1500 lei taxa anuală – pentru alte tipuri de întreprinderi de alimentație publică la un loc în sală (T_2);
  - plus coeficienți multiplicatori (K_i), în stabilirea cărora se va ține cont de:
    - ✓ numărul de locuri în sală;
    - ✓ categoria și tipul unității;
    - ✓ amplasare etc.

Tabelul 1. Rezultatul economico-financiar al întreprinderilor de alimentație publică, mun. Chișinău (a. 2011).

Tipul de întreprinderi	Numărul de întreprinderi	Rezultatul financiar până la impozitare Profit (+) Pierdere (-), mil lei	Întreprinderi care au primit/ obținut profit		Întreprinderi care au suferit pierderi	
			Numărul ÎAP	Suma, mil lei	Numărul ÎAP	Suma, mil lei
Restaurante	202	46.798.085	64	71.686.470	128	-24.888.385
Baruri și altele	588	-54.128.016	163	39.140.935	391	-93.268.951
Cantine și altele	90	2.887.743	32	6.863.778	55	-3.976.035
Total	880	-4.442.188	259	117.691.183	574	-122.133.371

Formula de calcul:

$$\text{Imp} = \text{TIs} * \text{NIs} * \text{K1} * \text{K2} * \text{K3} * \text{K4} * \text{K5} \quad (1)$$

unde:

Imp – impozitul vărsat de întreprindere pe an, lei;

TIs – taxa unică la un loc în sală;

NIs – capacitatea întreprinderii, numărul de locuri în sală;

K1 – tipul întreprinderii;

K2 – categoria întreprinderii;

K3 – rural / urban;

K4 – locul amplasării în localitate;

K5 – talia întreprinderii.

Taxa unică se revede cel puțin o dată la 2 ani.

Tabelul 2. Coeficienții multiplicatori ai taxei la un loc în sală.

	Restaurant	Cafenea	Bar	Fast food	Cantină
K1	1	1,2	1,3	1,1	0,8
K2	2,0 – lux; 1,5 – sup.; 1 – cat. I.	1 – cat. sup.; 0,8 – cat. I; 0,5 – cat. II	2,0 – lux; 1,5 – sup.; 1,0 – cat. I.	1,0 – cat. I; 0,7 – cat. II; 0,5 – cat. III.	1,0 – cat. II; 0,8 – cat. III.
K3	0,5 – rural; 1,0 – urban.	0,5 – rural; 1,0 – urban.	0,5 – rural; 1,0 – urban.	0,5 – rural; 1,0 – urban.	0,5 – rural; 1,0 – urban.
K4	1,2 – „axa roșie”; 1,0 – centru; 0,8 – centrul sectorului; 0,7 – suburbie.	1,2 – „axa roșie”; 1,0 – centru; 0,8 – centrul sectorului; 0,7 – suburbie.	1,2 – „axa roșie”; 1,0 – centru; 0,8 – centrul sectorului; 0,7 – suburbie.	1,2 – „axa roșie”; 1,0 – centru; 0,8 – centrul sectorului; 0,7 – suburbie.	1,2 – „axa roșie”; 1,0 – centru; 0,8 – centrul sectorului; 0,7 – suburbie.
K5	0,5 – micro; 0,75 – medie; 1,0 – mare.	0,5 – micro; 0,75 – medie; 1,0 – mare.	0,5 – micro; 0,75 – medie; 1,0 – mare.	0,5 – micro; 0,75 – medie; 1,0 – mare.	0,5 – micro; 0,75 – medie; 1,0 – mare.

Tabelul 3. Model de calcul al impozitului pentru restaurante.

Întreprinderea	TIs	NIs	K1	K2	K3	K4	K5	Kt	Impozit pe an, lei
Restaurant categorie Lux amplasat în centrul or. Chișinău	2000	50	1,0	2,0	1,0	1,2	1,0	2,4	240 000
Restaurant categorie Lux amplasat în centrul or. Chișinău	2000	50	1,0	2,0	1,0	1,2	0,5	1,2	120 000
Restaurant categorie superioară amplasat în sec. Ciocana	2000	50	1,0	1,5	1,0	0,5	0,5	0,375	37 500
Restaurant categorie superioară amplasat în centru or. Bălți	2000	50	1,0	1,5	1,0	1,0	0,5	0,75	75 000
Restaurant categorie superioară amplasat în or. Călărași	2000	50	1,0	1,5	0,5	0,8	0,5	0,3	30 000

Parcurgând analitic datele din tabelul 3, concluzionăm că povara fiscală va fi **diferită** pentru același tip de întreprinderi amplasate în diferite

medii. Fapt care va condiționa extinderea și dezvoltarea sectorului AP și în mediul rural.

Tabelul 4. Rezultatul economico-financiar al întreprinderilor de alimentație publică după noua metodă de impozitare (*mun. Chișinău*).

Tipul întreprinderii	Nr de locuri în sală	Taxa anuală propusă, lei	Suma impozitului, lei
Cantine, cafenele, baruri, în afară de cantinele școlare	87102	1500	130 653 000
Restaurante	7228	2000	14 456 000
Total			145 109 000

Implementând metodologia elaborată, bugetul de stat, doar în municipiul Chișinău, ar fi putut să încaseze suma de **145,109** mil lei (tabelul 4) – aproape de 10 ori mai mult decât s-ar fi colectat după calcularea prin metoda tradițională/generală.

Ce ar oferi aplicarea acestei **noi** metode de impozitare?

- Metoda dată poate fi aplicată atât pentru impozitarea venitului cât și
- pentru calcularea taxelor locale pentru întreprinderile de alimentație publică.
- S-ar majora considerabil colectările în buget de la sectorul alimentației publice.
- Organele de control s-ar debarasa de lucrul de rutină.
- Managementul și-ar orienta optim competențele și energiile degajate spre eficientizarea activității întreprinderilor.

Bibliografie

1. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 685 din 13.09.2012 cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii pentru anii 2012–2020. În: Monitorul Oficial, nr. 198-204, art. Nr. 740 din 21.09.2012.
2. Classification internationale type, par industrie, de toutes les branches d'activité économique (CITI). Nations Unies New York, 2009.
3. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova cu privire la prestarea serviciilor de alimentație publică, Nr. 1209 din 08.11.2007. În: Monitorul Oficial, nr. 180-183/1281 din 23.11.2007.
4. Guide des Bonnes Pratiques d'hygiène en restauration collective à caractère social. Paris: Éditure U.P.M.R., 1999.
5. <http://www.fisc.md/ro/lege/fiscrm/2/impozitarea>
6. www.statistica.md

Recomandat spre publicare: 12.02.2013.